

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. II. De Jure positivo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

extensione, restrictione &c. plurimæ resolutiones dependent) tractatum hujus tituli de Constitut. in duas partes dividimus, acturi in 1. de lege in communi; in 2. de legibus in particulari.

ARTICULUS I.

De Jure in genere.

²³ **JUS** in genere multiplicem accepti-
onem habet. Nam 1. significat *justum* ge-
neratim, sic, ut idem sit, ac *legitimum*
& *recte rationi consonum*; quo sensu om-
ne virtutis opus jus, & justum dicitur;
specialiter autem acceptum, supponit 1.
pro jure passivè sumpto, ut mox dicemus;
2. Pro *arte boni, & equi*, seu scientia ju-
rium, atque legum, & dicitur jurispru-
dentia, & L. 1. ff. de origine juris, defi-
nitur: *ars boni, & equi, seu justi, atque*
injusti scientia. 3. Pro loco judicii, hinc
quis dicitur *in jus vocari, in jure compa-*
rere, hoc est, in loco ubi judicium exer-
cetur. 4. Pro sententia judicis. Nam
hujus est, *ius dicere*, seu sententiam fer-
re. 5. Specialiter pro facultate legitima,
directè, & formaliter percipiendi commo-
dum libertatis propriæ ex usu alicujus rei,
& sic sumitur *ius activè*; id verò, quod
titulo ejusmodi facultatis in ipso residentis,
ipsi debetur, vocatur *ius passivè sumptum*,
seu *debitum*: de jure sic accepto agunt
Theologi in 2. 2. D. Thomæ, & à nobis
expositum est olim in impresso brevi tra-
ctatu Theolog. de Jure & Just. q. 1. n. 6.
Cum primis autem supponit hinc pro lege
tum naturali, & divina; tum humana;
inde dicitur *ius naturale, ius divinum,*
ius humanum: sic acceptum *ius*, varium
est, & multiplex, sicut ipsæ leges; & de
jure sic accepto, secundum quod restrin-
gitur ad *leges Ecclesiasticas*, in jure Cano-
nico agitur. Quoniam autem frequens
mentio incidit *juris*, non modò naturalis,
& Divini; sed etiam Civilis, & Ecclesia-
stici, seu Canonici, de singulis aliqua præ-
mitti debent.

§. I.

De Jure naturali.

²⁴ **JUS** naturale, juxta Suarez de legibus l.
2. c. 4. d. 2. n. 9. est hominis conscientia, re-
Tom. I.

ita precipiens, & prava prohibens, fundata
(ut ait Lessius de Jure & Just. l. 2. c. 2. d. 2. n.
9.) *in natura rationali, & naturali condi-*
tione operû, atq. adeò in ipsis rerum naturis;
non in libera alicujus voluntate. Hinc Er-
nicus Pirhing in Prolegomeno Juris Can.
n. 8. *Jus naturæ inquit, non oritur formaliter*
ex ulla voluntate superioris; sed habetur
ex ipsa natura objectorum, & actuum dis-
convenientium naturæ rationali, quæ ta-
li, & fundat in qualibet natura rationali,
etiam divina, obligationem non ponendi
aliquid, ipsi dissonum. Et ideo in
tract. de vitijs, & peccatis olim docui, da-
ri quosdam actus (ut *mentiri, odisse, &*
blasphemare Deum) qui mali sunt ante-
cedenter ad omne jus positivum; nec ideo
malos, *quia prohibiti*; sed, ideo *prohibi-*
tos quia de se mali sunt, malitia funda-
mentali.

Juris Consulti, jus naturale, sic defini-
tum, vocant *secundarium*, constituentem
jus naturale, *primævum* in eo, quòd na-
tura omnia animalia docuit, ut dicitur in
principio Institut. de jure naturali, & gen-
tium; hoc est, ex instinctu, & inclinatio-
ne nobis communem cum brutis, ut est,
maris, & fæminæ conjunctio; liberorum
procreatio, & educatio; hinc jus natura-
le *primævum*, secundum juris peritos, est
ipse instinctus, & propensio naturæ sensi-
tivæ, quæ hominibus cum brutis animan-
tibus communis est. Verum in ista lo-
cutione Juris-consultus dicitur *crassius*, &
liberius accepisse *ius naturale*, teste
Schneidewin. l. 1. Institut. tit. 2. n. 2. Nam
jus *proprie*, naturam *rationalem* respicit;
cum alios gravet, & obliget; alios autem
in agendò, vel omittendò, dirigat. Qua-
re cum Theologis jus naturale *proprie* a-
liud non est, quàm naturale lumen in-
tellectus nostri, nobis inditum à Deo cum
ipsa natura rationali; & propterea etiam
dicitur jus naturale *participatum* à ratio-
ne divina, quæ est *ius naturale divinum,*
& *imparticipatum*.

§. II.

De Jure positivo.

JUS positivum dicitur, quod non ex na-
tura rerum, sed ex libera Dei, vel ho-
minum voluntate pendet, & vim obti-
net,

net. Hinc jus positivum aliud est *divinum* à Dei; aliud humanum ab hominum voluntate. Et quidem *humanum*, aliud est *Ecclesiasticum*, si pendet à voluntate potestatis Ecclesiasticæ; aliud *laicum*, seu *seculare*, quod à potestate seculari. Si jus agat de his, quæ principaliter, & directè pertinent ad statum Reipublicæ, seu imperij Romani (qui consistit in *sacris*, in *Sacerdotibus*, & *Magistratibus*) adeoque tractet de Religione, de Magistratibus, & generatim de omnibus, quæ ad publicam utilitatem talis reipublicæ spectant, dicitur *jus publicum*: Si verò de privata utilitate singulorum, eorumque temporali pace, ac salute; dicitur *jus privatum*, licet consequenter id ipsum redundet in publicam utilitatem; ita communis cum Casparo Manzio in *tract. de Ortu, & Progressu Imperij Romani l. 1. de Jure publ. §. 1.*

27 Ad jus positivum aliqui reducunt jus gentium, dictum ab Imperatore, quod *naturalis ratio, inter omnes gentes, constituit, & apud omnes populos per æquè custoditur, ac observatur*; sive, quod *omni humano generi, illique soli, commune est*, dicitur *jus gentium*; quia eo jure omnes gentes utuntur. Juris gentium esse dicitur Religio in Deum; pietas, & observantia erga parentes, & patriam: hoc jus (seu leges, & regulæ agendorum, vel omittendorum, communes propè omnibus gentibus) duplex est. Nam aliud est, quod naturalis ratio apud omnes gentes constituit, nullâ utilitatis, vel necessitatis causâ urgente; sed, quia sic agenda, vel omittenda, in se spectata, simpliciter bona visa sunt; at sic potius pertinet ad jus naturale (talìa sunt religio in Deum, pietas, & observantia in parentes & patriam) aliud verò est, quod quidem naturalis ratio dictavit, eò, quòd illa agenda, vel omittenda, de quibus præcipit, non ex se, sed necessitatibus hominum sic exigentibus, vel alijs causis, & utilitatibus sic suadentibus, judicium rationis apud omnes gentes constituerit. Hoc jus gentium, legistæ vocant *secundarium*; illud, *primarium*, seu *primævum*. Ad secundarium jus gentium (quod in re propriè est jus gentium, cum primævum à jure naturali secundario non differat) pertinet divisio dominiorum, coërcitiones cri-

minum, bella, captivitates, & illæ leges, seu regulæ, quæ super his aliquid disponunt; & omnes propè contractus.

Ex dictis colliges 1. jus naturale à jure gentium à nobis definito, & quovis alio jure positivo differre. Nam illud per se loquendò, & naturâ sua est immutabile; hoc autem mutari potest non tantum per accidens, ratione objecti, vel materiæ mutata; sed etiam per se; quamvis omnes circumstantiæ, cum quibus antea obligabat, eadem maneat, cum pendeat à libera legislatoris voluntate. Colliges 2. Consuetudinem, quæ usu, & moribus populi, vel majoris partis ex aliqua communitate introducta est, & vim legis obtinet ad distinctionem aliorum jurium, atque legum, quæ scripto conceduntur, vocari *jus non scriptum*, seu *consuetudinem*. Quia verò jus positivum aliud est Ecclesiasticum, aliud sæculare ex n. 26. de utroque dicendum est.

§. III.

De Jure seculari, seu civili.

Becanus in 1. 2. *tract. 3. c. 6 q. 9. n. 6.* (postquam dixisset, divisionem juris variam esse, & 1. si sumatur *ab objecto, & sine*, dividi in *jus publicum*, quod principaliter spectat ad salutem, & felicitatem publicam, nimirum populi, & in *privatum*, quod in bonum privatorum generatim; 2. *ab origine*, in jus naturale, quod originem suam habet à natura; *divinum*, quod immediatè à Deo; *humanum* quod ab homine. 3. *A forma* in jus scriptum, & non scriptum; illud scripturâ, non istud, constare, sed usu pro lege recepto) subjungit tandem, *jus civile* variè sumi: & quidem 1. pro eo, quod quælibet civitas sibi proprium constituit; sic dicitur *jus civile Romanum*, scilicet *cum addito*; & sic opponitur juri gentium, quod omnibus gentibus commune est. 2. Ut opponitur juri canonico, & sic supponit pro omni jure, quod statuitur à Magistratu sæculari, sive apud omnes, sive apud aliquem tantum vim habeat. 3. Ut opponitur juri prætorio, quod ex autoritate Prætoris descendit, de quo dicemus infra *d. n. 34.* Hic potissimum *jus civile* sumimus pro eo, quod oppo-